

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра цивільного процесу

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Проведення цивільного судочинства у суді першої інстанції»**

Рівень вищої освіти –другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти –магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків
2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Проведення цивільного судочинства у суді першої інстанції» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 19 с.

Розробники:

Мамницький Валерій Юрійович кандидат юридичних наук, доцент
Шпак Максим Володимирович кандидат юридичних наук, асистент

Затверджено на засіданні кафедри цивільного процесу
(протокол № 1 від 13 вересня 2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри цивільного процесу
(протокол № 9 від 8 червня 2022 року)

Завідувач кафедри - Костянтин Гусаров, доктор юридичних наук, професор

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	9
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	9
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	11
5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання.....	13
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	14
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання	17
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	17

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «**Проведення цивільного судочинства у суді першої інстанції**» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,0	Галузь знань – 08 «Право»	За вибором студента	За вибором студента
Кількість модулів – 2	Спеціальність – 081 «Право»	Рік підготовки: 2021-2022 семестр	Рік підготовки: 2021-2022 семестр
Загальна кількість годин - 120	Рівень освіти – другий (магістерський)	1-2	1-2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 - 4, самостійної роботи студента - 6 - 8.		Лекції	Лекції
		20 год.	6 год.
		Практичні/семінарські заняття	Практичні /семінарські заняття
		20 год.	4 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		80 год.	110 год.
Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань диференційований залік	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань диференційовани й залік		

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових знань про правове регулювання порядку провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції, прийняття судами рішень у першій інстанції, вивчення вітчизняних та зарубіжних підходів до розуміння змісту провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції, вироблення основних умінь і навичок застосування цивільного процесуального законодавства, активізація аналітичної діяльності студентів, проведення науково-

дослідницької роботи, а також практичних навичок діяльності правника.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань про інститут провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції, його змістовне наповнення;
- опанування інструментарієм інституту цивільної процедури, базовими категоріями цивільного процесуального законодавства;
- визначення актуальних проблем провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції та напрямів сучасних наукових досліджень цього інституту;
- аналіз і дослідження прикладних проблем порядку провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції;
- наведення характеристики видів провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції, аналіз їх структури, визначення стадій та етапів, окреслення повноважень суб'єктів, які беруть у ньому участь;
- розвиток навичок і умінь застосування цивільного процесуального законодавства з урахуванням європейських стандартів і принципів.

Пререквізити: цивільний процес.

Кореквізити: Перегляд судових рішень у цивільному судочинстві; Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН-1.	Аналізувати природу та зміст провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції.
РН-2.	Дискутувати зі складних правових проблем застосування європейських стандартів при провадженні цивільного судочинства у суді першої інстанції.
РН-3.	Обґрунтовано формулювати свою правову позицію щодо принципів провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції.
РН-4.	Здійснювати порівняльно-правовий аналіз проваджень цивільного судочинства у суді першої інстанції
РН-5.	Інтегрувати знання про провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції, його призначення в структурі цивільного процесу.
РН-6.	Демонструвати розуміння змісту правового статусу суб'єктів, які беруть участь у провадженні цивільного судочинства у суді першої інстанції, особливостей їх

	участі.
РН-7	Аналізувати змістовне наповнення етапів і стадій провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції, визначати процедурні рішення, що ухвалюються на кожній стадії провадження.
РН-8	Демонструвати навички підготовки проєктів судових рішень у провадженнях цивільного судочинства у суді першої інстанції, наводити їх обґрунтування, зазначати способи й порядок їх оскарження.
РН-9	Визначати етапи та стадії прийняття судових рішень у провадженнях цивільного судочинства у суді першої інстанції.
РН-10	Характеризувати структуру провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції.
РН-11	Демонструвати знання процедури цивільного процесуального оскарження.
РН-12	Розкривати особливості законодавчого регулювання різновидів процедур при провадженні цивільного судочинства у суді першої інстанції.

Викладання навчальної дисципліни «Провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції» забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК1.1. Здатність вирішувати проблеми інноваційного характеру.

ЗК1.3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.

ЗК1.5. Здатність до лідерства, відповідальності, ухвалення неупереджених і вмотивованих рішень.

Спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК2.Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи

Європейського Союзу на правову систему України.

СКЗ. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

СК1.1. Здатність аналізувати механізми оцінки ефективності юридичної практики за напрямками (галузями) юридичної діяльності.

СК1.2. Здатність демонструвати знання й розуміння правових систем в умовах глобалізації.

СК1.5. Здатність вирішувати колізійні проблеми правового регулювання суспільних відносин.

Програмних результатів навчання:

ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

ПРН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

ПРН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях

правозастосування.

ПРН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

ПРН 1.4. Характеризувати особливості інноваційної діяльності та інноваційного менеджменту у правовій сфері.

ПРН 1.5. Демонструвати знання та розуміння механізму подолання правових колізій в правозастосовній практиці.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні питання розгляду справи в суді першої інстанції.

Принципи цивільного судочинства та порядок їх реалізації при розгляді справ у суді першої інстанції. Поняття та значення принципів цивільного судочинства. Система принципів цивільного судочинства та їх зміст. Реалізація принципів при розгляді справ у суді першої інстанції.

Цивільна юрисдикція (предметна та суб'єктна юрисдикція, інстанційна та територіальна юрисдикція). Поняття та види предметної та суб'єктної юрисдикції. Юрисдикція позовних справ. Юрисдикція справ окремого провадження. Юрисдикція справ наказного провадження. Поняття та види територіальної та інстанційної юрисдикції. Передача справи з одного суду до іншого.

Позов в цивільному судочинстві. Поняття позову та його елементи. Види позовів. Зміна позову. Захист відповідача проти пред'явленого позову. Забезпечення позову.

Модуль 2. Стадії та провадження у суді першої інстанції.

Пред'явлення позову. Відкриття провадження у справі. Право на звернення до суду та порядок його реалізації. Заяви учасників справи. Позовна заява. Вимоги закону щодо форми та змісту позовної заяви. Наслідки подання позовної заяви яка не відповідає вимогам закону. Залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви. Підстави відмови у відкритті провадження у справі.

Підготовче провадження. Поняття та значення підготовчого провадження. Процесуальний порядок здійснення підготовчого провадження. Врегулювання спору за участю судді.

Розгляд справи по суті. Поняття та значення стадії розгляду справи по суті. Процесуальний порядок здійснення розгляду справи по суті. Відкладення розгляду справи. Перерва в судовому засіданні. Зупинення і закриття провадження у справі. Залишення позовної заяви без розгляду. Фіксація судового процесу. Заочний розгляд справ. Спрощене позовне провадження.

Рішення суду першої інстанції. Поняття та види рішень суду першої інстанції. Вимоги закону до рішень суду першої інстанції. Зміст рішення суду першої інстанції. Засоби усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив.

Наказне провадження. Поняття наказного провадження та його місце в цивільному судочинстві. Підстави та процесуальний порядок видачі судового наказу. Форма та зміст судового наказу. Підстави та процесуальний порядок скасування судового наказу.

Окреме провадження. Поняття окремого провадження та його місце в системі цивільного судочинства. Процесуальний порядок розгляду справи окремого провадження у суді першої інстанції.

4.Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальні питання				

		розгляду справи в суді першої інстанції.				
		Тема 1. Принципи цивільного судочинства та порядок їх реалізації при розгляді справ у суді першої інстанції.	18	4	4	10
		Тема 2. Цивільна юрисдикція (предметна та суб'єктна юрисдикція, інстанційна та територіальна юрисдикція).	14	2	2	10
		Тема 3. Позов в цивільному судочинстві.	18	2	2	14
		Модуль 2. Стадії та провадження у суді першої інстанції.				
		Тема 4. Пред'явлення позову. Відкриття провадження у справі.	12	2	2	8
		Тема 5. Підготовче провадження.	12	2	2	8
		Тема 6. Розгляд справи по суті.	12	2	2	8
		Тема 7. Рішення суду першої інстанції.	12	2	2	8
		Тема 8. Наказне провадження.	12	2	2	8
		Тема 9. Окреме провадження.	10	2	2	6
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	20	20	80

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальні питання розгляду справи в суді першої інстанції.				
		Тема 1. Принципи цивільного судочинства та порядок їх реалізації при розгляді справ у суді першої інстанції.	14	2	2	10
		Тема 2. Цивільна юрисдикція (предметна та суб'єктна юрисдикція, інстанційна та територіальна юрисдикція).	14	2	2	10
		Тема 3. Позов в цивільному судочинстві.	12	2		10
		Модуль 2. Стадії та провадження у суді першої інстанції.				
		Тема 4. Пред'явлення позову. Відкриття провадження у справі.	10			10
		Тема 5. Підготовче провадження.	10			10
		Тема 6. Розгляд справи по суті.	10			10
		Тема 7. Рішення суду першої інстанції.	10			10

	Тема 8. Наказне провадження.	10			10
	Тема 9. Окреме провадження.	30			30
	Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	6	4	110

5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Провадження цивільного судочинства у суді першої інстанції» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль					Підсумкова оцінка знань (диференційований залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Самостійна робота студентів	
п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум		
max20	Max20	Max20	Max20	max20	max 100

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії(за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Індивідуальна підсумкова письмова робота	Max 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.

	15	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.
	5	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.
Диференційований залік	100	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	90	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	85	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	75	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на запитання за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
зараховано	70	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою

		<p>навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.</p>
	60	<p>1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.</p>
не зараховано	55	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.</p>

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

3. Конституція України (1996 р. з наступними змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» (2011 р. з наступними змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>
5. Цивільний процесуальний кодекс України (2004 р. з наступними змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
6. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (2012 р. з наступними змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
7. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» (2016 р. з наступними змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

Література:

Основна література:

1. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути: монографія / за ред. В. В. Комарова; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. 848 с.
2. Цивільний процес: навч. посіб. / К. В. Гусаров [та ін.]. Харків: Право, 2018. 362 с.
3. Мамницький В.Ю. Інститут залишення позову без розгляду на сучасному етапі розвитку цивільного процесуального законодавства // Науковий Вісник Херсонського державного університету. – 2017. - №4.- С.69-75,
4. Мамницький В.Ю. Принцип змагальності та моделі цивільного судочинства в контексті судово-правової реформи //Електронний науковий журнал «Форум права» . – 2017. - №4, С. 190-198,
5. Мамницький В.Ю. Принцип змагальності та моделі цивільного судочинства в контексті судово-правової реформи //Електронний науковий журнал «Форум права» . – 2017. - №4, С. 190-198
6. Мамницький В.Ю. «Процесуальні аспекти розгляду та вирішення справ окремого провадження»//Право і суспільство. 2018. №3,

7. Мамницький В.Ю. «Медіація в цивільному процесі: перспективи запровадження в Україні» //Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. – 2019. - №3, с.59-64, у співавт.,
8. Мамницький В.Ю. «Малозначні справи та спрощене провадження як процесуальна форма їх розгляду» // Журнал східноєвропейського права. – 2019, №63, с.88-97, у співавт.,
9. Мамницький В.Ю. «Врегулювання спору за участю судді: проблемні аспекти правозастосовчої практики»//Журнал східноєвропейського права. – 2019, №64, с. 112-124, у співавт.,
10. Мамницький В.Ю. «Пред'явлення позову про визнання необгрунтованими активів та їх витребування: надане законом право чи помилка законодавця» // Журнал східноєвропейського права. – 2019, №67, с.51-58

Додаткова література:

Shpak M. V. Professional representation of a lawyer in civil procedure: questions of reformation. Проблеми законності. Харків, 2016. Вип. 133. С. 68–73.

Шпак М. В. Перспективи нормативного регулювання діяльності адвоката как професійного представителя в гражданском процессе Украины (на основе анализа отдельных законопроектов). *Legea si Viata: междунар. наук.-практ. прав. журн.* 2016. № 7/2 (295). С. 141–144.

Шпак М. В. Принцип професіоналізму як засада надання кваліфікованої правової допомоги адвокатом у цивільному процесі. *Вісник Національної академії правових наук України.* Харків, 2017. Вип. № 1 (88). С. 211–219.

Шпак М. В. Проблемні питання оновлення законодавства України в аспекті професійного представництва адвоката у цивільному процесі. *Проблеми законності.* Харків, 2017. Вип. 136. С. 82–88.

Шпак М. В. Професійне представництво адвоката у цивільному процесі: монографія. Харків: Право, 2020. 224 с.

Кравцов С. Виконавче провадження як завершальна частина судового розгляду у світлі практики ЄСПЛ та протидія зловживанням процесуальними правами учасників виконавчого провадження// *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка* 2020; 1 (112): 36-43

Попов О. І. Преюдиційний запит як інструмент забезпечення єдності судової практики: сутність і механізми впровадження у цивільне судочинство / О. І. Попов // *Проблеми законності : зб. наук. пр.* Харків, 2017. Вип. 136. С. 72–81. (<http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/12548>)

Цувіна Т.А. Право на суд у цивільному судочинстві: монографія. Х.: Слово, 2015. 281 с.

Каламайко А.Ю. Електронні докази в цивільному процесі: монографія / А. Ю. Каламайко. Харків : Право, 2017.

Інтернет-ресурси

Сайт Ради Європи - <http://www.coe.kiev.ua>

Проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції» -
<http://www.justicereformukraine.eu/uk/>

Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України -
<http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду -
https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Конституційного Суду України -
<https://ccu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України -
<https://minjust.gov.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс
 кафедри цивільного процесу

<https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/57-kafedra-czivilnogo-proczesu.html>

